

I JORNADES DE PESCA SOSTENIBLE

16.05.2025

«Peix i marisc de la mar Balear:
educant en la proximitat amb el
Museu Marítim de Mallorca

Albert Forés

Director del Museu Marítim de Mallorca

Maria Àngels Castañer

Responsable desenvolupament educatiu del Museu Marítim de Mallorca

Patricia Reglero

Centre Oceanogràfic de Balears (IEO – CSIC)

Flàvia Gargiulo

Il·lustradora

El Museu Marítim de Mallorca, una
proposta de construcció col·lectiva.

Peix i marisc de la mar Balear

Una demanda de quatre dècades

Novembre de 2018: **punt zero.**

El CMMM neix per cobrir una demanda social de l'illa de Mallorca
entorn al Patrimoni Marítim.

Museu sense espai, associacions i entitats amb expectatives

- Les associacions patrimonials i entitats vinculades a la mar tenen dubtes a l'entorn de la viabilitat del projecte-museu.
- No existeix un espai físic oficial: el Centre Cultural de Ses Voltes, a Palma, està en un estat de deteriorament. El Museu de la Mar de Sóller, du 7 anys tancat, també apareix a l'escenari.

Per què neix en paral·lel a un procés d'acció participativa?

- Explicar i vincular a les associacions patrimonials i entitats vinculades a la mar al projecte presentat per la direcció.
- Escoltar les demandes i expectatives de les diferents associacions i entitats.
- Fer del nou museu marítim un espai de participació i construcció col·lectiva.
- Detectar futures vies de treball, on les associacions i entitats es puguin sentir acollides.

Sis anys de navegació

La tardor de 2018, l'equip del Museu Marítim de Mallorca posa en marxa una estratègia d'acció participativa que desenvoluparà diferents projectes al llarg dels sis anys d'existència.

- La Xarxa dels Desitjos.
- Grup de discussió amb associacions i entitats.
- Primeres Jornades d'Estudis de la Mar.
- Decàleg de Bones Pràctiques entorn la Mar.
- Reobertura del Museu de la Mar de Sóller.
- Reobertura del C.C. Ses Voltes.

Sis anys de navegació

- Co-creació del futur espai educatiu de Ses Voltes.
- Les seus del museu es consoliden com espais d'acollida.
- Reconeixement del Museu de la mar, com a museu segons la legislació vigent.
- Incorporació al grup motor de la Xarxa de Museus Marítims de Parla Catalana.
- Incorporació a l'Associació de Museus Marítims de la Mediterrània.
- Participació en la comissió tècnica per elevar la declaració de l'«Art de navegar a vela llatina i al terzo», com a patrimoni immaterial de la humanitat de la UNESCO
- Signatura de 27 convenis i acords.

Sis anys de navegació

- Consolidació d'una proposta educativa que situa el patrimoni marítim a l'espai educatiu i social de Mallorca
- Diferents línies de recerca vinculades al patrimoni marítim:
 - ❖ Remor de la memòria.
 - ❖ Inventari i estudi de l'antiga col·lecció del Museo Marítimo de Baleares.
 - ❖ Inventari del patrimoni subaquàtic de Mallorca.
 - ❖ De la mar a la Taula.
 - ❖ El molinar. Tela marinera.
 - ❖ Peix i marisc de la mar balear.

Origen del projecte

L'exposició «De la mar a la taula»

- Va valorar la cultura alimentària marinera a través de les veus de pescadors, cuineres i comunitats costaneres.
- Oferia una mirada antropològica i patrimonial sobre les cuines marineres com a patrimoni immaterial viu.
- A partir d'aquesta exposició, va sorgir la necessitat de generar recursos educatius que connectin aquest coneixement amb la ciutadania.
- L'exposició va ser comissariada per Diana Borràs, Margalida Mulet i Marina Calvo, amb il·lustracions i disseny expositiu de Marijo Ribas.

«De la mar a la taula: receptes d'ahir a cuines d'avui»

Un projecte educatiu intergeneracional

- Ha vinculat persones grans i estudiants de cuina per transmetre receptes tradicionals i sabers locals.
- Ha rescatat i actualitzat receptes de peix i marisc amb una mirada pedagògica.
- Ha generat tallers i propostes didàctiques per a diferents públics.
- He esdevingut una eina de proximitat per parlar de sostenibilitat, arrelament i memòria culinària.
- Aquest projecte ha evidenciat la necessitat de parlar no només del com, sinó també del quan i del perquè consumir producte de la mar.

«De la mar a la taula: receptes d'ahir a cuines d'avui»

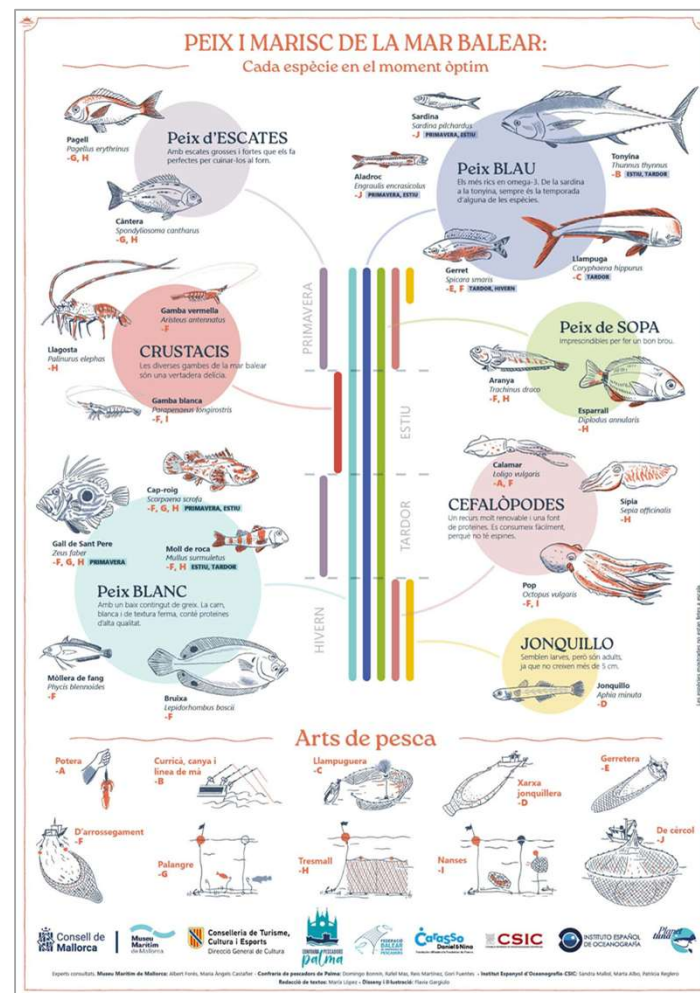

Neix el Calendari de peix i marisc de la mar Balear

- **Per què un calendari?** Per educar sobre la temporalitat i la sostenibilitat del consum de producte marí, i per promoure una relació responsable amb el medi marí des de la cultura alimentària.
- **Característiques:** és visual, senzill i adaptat per a infants i joves; recull espècies locals segons la seva temporada òptima de captura i aporta informació sobre arts de pesca, noms populars i criteris sostenibles.
- **Col·laboració clau:** Ha estat desenvolupat amb el suport de la Confraria de pescadors de Palma (Domingo Bonnín, Gori Fuentes, Reis Martínez i Rafel Mas) i el Centre Oceanogràfic de les Balears (IEO-CSIC), amb Sandra Mallol, Marta Albo, Patricia Reglero i la periodista Maria López. El disseny i les il·lustracions de Flavia Gargiulo.

El calendari com a eina educativa

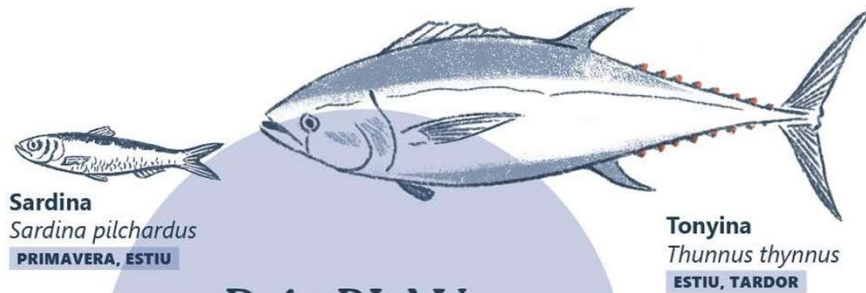
- S'ha aplicat en entorns educatius: activitats a escoles i tallers en el Museu Marítim de Mallorca.
- Reforça conceptes com la proximitat, la temporada, la biodiversitat marina i el consum responsable.
- És una eina transversal que connecta àmbits com la ciència, la cultura i la cuina.
- El projecte ha facilitat el diàleg entre el coneixement científic i el saber popular.
- És una eina educativa que uneix ciència i cultura des de la proximitat per transformar el consum i promoure una educació ambiental arrelada a la mar i a la cultura alimentària.
- Ha estat ben rebut per docents i públic familiar.

Punt de trobada

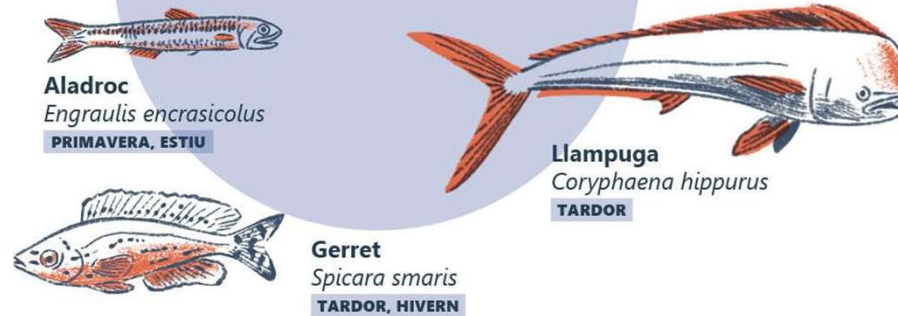

Criteris de comunicació: De 42 a 21 espècies

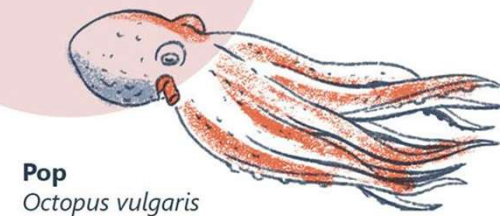
Peix BLAU

Els més rics en omega-3. De la sardina a la tonyina, sempre és la temporada d'alguna de les espècies.

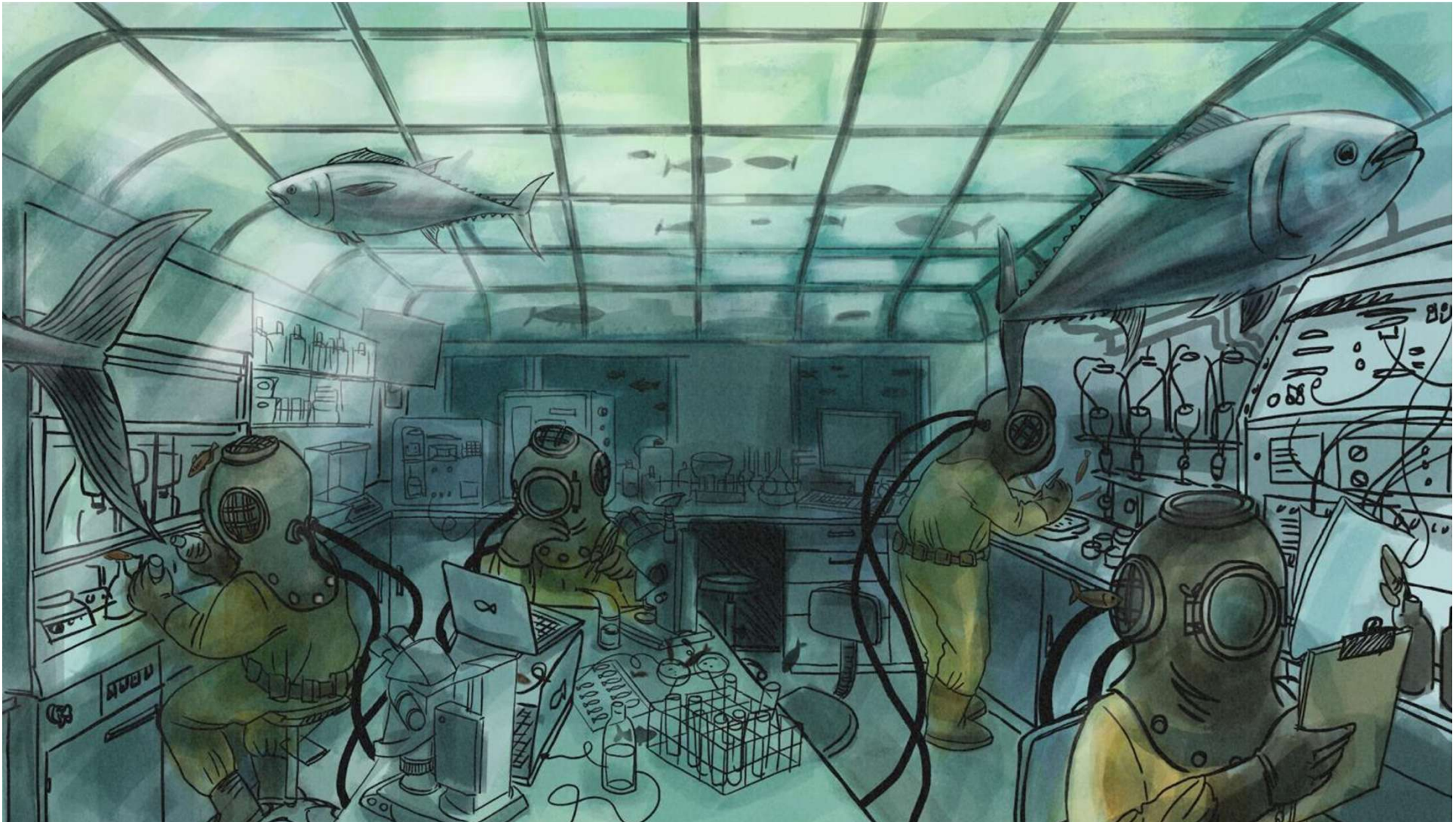

CEFALÒPODES

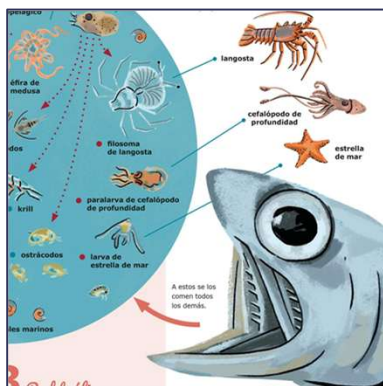
Un recurs molt renovable i una font de proteïnes. Es consumeix fàcilment, perquè no té espines.

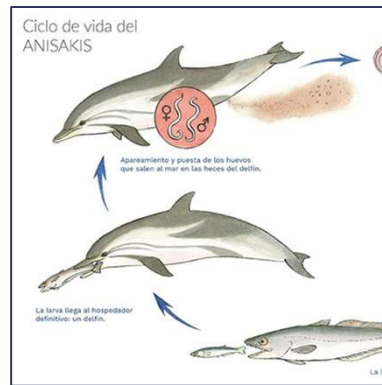
Planet Tuna: una plataforma de divulgació

Seccions: la divulgació que feim

La ciència de la tonyina

Consum i salut

Sostenibilitat i pesca

Història i antropologia

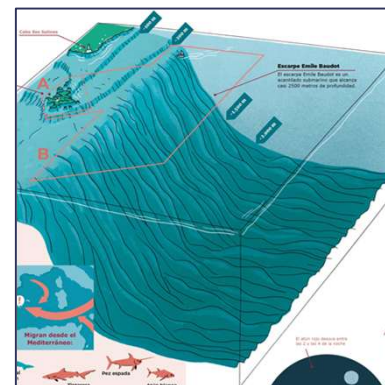
Demana a un científic o científica

Vídeos il·lustrats

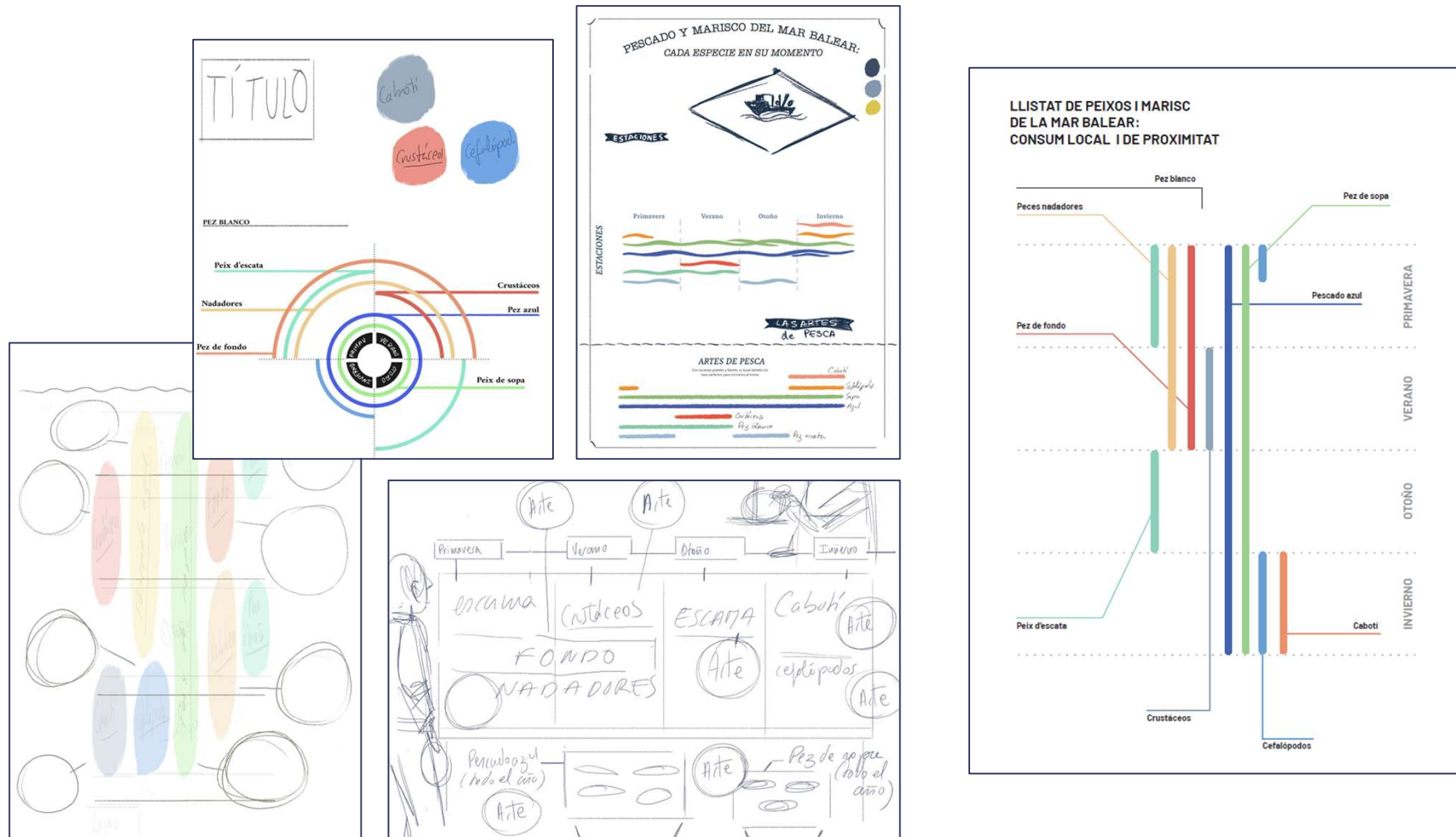

Il·lustració en la ciència

Infografies

Els camins de la il·lustradora són inescrutables

Moltes gràcies

X Instagram MaritimMallorca

f YouTube Museu Marítim de Mallorca

museumaritim.conselldemallorca.es

X f Instagram planettunaieo

YouTube YouTuna

planettuna.com

